

MILOVAN MIKOVIĆ VERSEI

BÁCSKA SZENT FÖLDJE

1.

amit írok lehet költemény is
azoknak ajánlva akik a szent bácskai földet taposták
itt szeretném följegyezni változásait
melyeknek nyomát látni konjović és benes vásznain
bálint meséiben kosztolányi és csáth szövegeiben
amiről nem váltottam szót hamvással de sava b-vel igen
s egy ízben danilóval dubrovnikai telefonszámon
akikhez fordultam laza ivan petko és tolnai ottó
és levéltárak porszaga őrzi
régí újságok összehajtott lapjai
benne a vízben a levegőben a földben az őszi tüzekben
amikor az avart és a tarlókat égetik
e verssel magam is hozzáadnék valamit
a hosszú életű és ősdi bácskai földhöz
mely minduntalan elenyészik és észrevétlen megújul
itt hallhatóvá válhatna a suttogás takarók alól
meg ahogy a csöndben peregnek nyirkos vert falak
a fohászokat vaskos káromlások szabdadják
mindezt meg nem írt szótár szavaival mondanám
azokéival akik hódoltatták ezt a sáros földet
most már mentesen a gyalázattól és a bánkódástól
mohácsért a katonai határőrvidékért a kurucokért
a hóhér fejszék csattogásáért a duna vastag jegén
a taláalomra öldöklő megtorló sortüzekért
hallatszani kellene belőle folyók és mocsarak susogásának
a rajokba verődött madarak ősi sikoltásának

borzongva a téltől és a messzi utaktól
 a tenger tükrétől sívó homokjától a sivatagnak
 belekölténem a vadak mindentudásának nyomait is
 mindezt álomnál hosszabb éjbe sűrítve

2.

tehát e versben
 végleg áttekintem határaitam
 örökre kívül minden értelem és körmönfont logika hálóján
 bizonyos dolgok bevégzésére törekedve
 ide sorolom kivizsgálását
 a szabadságtól az ismeretlentől az ürességtől való félelemnek
 hogy kafka és camus társaságában az időbeliség túloldalára érjek
 és kérdést intézzek cirill és metód szent testvérpárhoz
 talállok-e kettejükön kívül még valakit imává lényegülve
 a bácskai érsekség lerombolt kísérteties falai között
 a kicsapongó és felforgató janus pannonius hosszú árnya alatt
 abban a percben amikor kioson az árpád-házból
 s már holtan de megmaradva különcnek aragóniai beatrixra kacsint
 szent kapisztrán jánosra gyertyaláng fogyására kancsóban borra
 kimeredt szemű sámánok ámuló csapatára
 ki tudja mely a patarénusoktól rendelt ínséges esztendőben
 itt a névtelen időben találkozni fogok cserni jóvával
 a tartózkodó crnjanski és a gondolataiba mélyedt krleža között
 hogy többé ne kérjsem kiket vakított el a távolból tetők pikkelye
 kihez jut el a toronyok alatt a sártól berekedt harangok szava
 és szétszóródó délutáni szunnyadást búzavirág- hárs- venyigeillatot
 mely alatt odaadóan őriznek balzsamot mérget drágakövet
 szembeszegülve renddel és formával a fejtelenség barbár világának

6.

éjnek évadján kutatva föld alatti áramlatokat
 a pannon apály és dagály ütemére
 itt őszig minden növény burkába zár egy-egy szót
 mely képes utánozni az egysejtű őslényeket és az ostorosokat
 a szivacsokat és a tömlősöket
 a lapos a hengeres és a szelvényes férgek

a fejlábúakat a tüskérbőrűeket és a gerinceseket
 a kétéltű halakat a hullóket a madarakat és az emlősöket
 a nyár végéig a kiaszott burokból olykor hallani
 az evolúciós skálán a pliopitecus proconsul gégéjének hevét
 a driopitecusét az oriopitecusét a ramapitecusét az australopitecusét
 a pitecantropusét a görnyedt homo erectusét és a meglett emberét
 az erdők lápok mocsarak fölött húzó vadludakéval
 a szélben mindig itt van valahol
 a porban melyből könnyed hegységek szállnak

21.

vak szavakkal telten horgászokkal korán kelve
 fontolgtatom mily eredménnyel vonta meg krleža
 az osztrák–magyar oldalon harcolt horvátok szaldóját
 és nem tudom hogyan tovább a hazugságon értekkkel
 a három judeai anya soha ki nem derített titkával
 a három mágus aki meztelen királyként fogja végezni
 tekintetük a tovahaladó nők lábára tapad
 a behavazott zöld városi pázsit mentén
 valahová tódulnak finom papírossal a szalag masnira kötve
 becsomagolt finom fehérmű s finom csokoládé
 gazemberekkel komédiásokkal hazudozókkal
 a te megfeszített fiaddal a szisztolében a szív tónusában
 mind közelébb a könnyörtelen fagyossághoz a könnyörtelen békéhez
 mint távolabb a természetes kényszerítéstől
 a megőrzött ezeresztendő tudástól
 alantas produktumai a korábbi sűrű és erős megformálásnak
 ahol útban vannak valamennyien az örületből kigyógyultak
 amiről itt senki sohasem hallott semmi hasonlót
 a félhomályból nem az előzményt fürkészi hanem a következményt
 mindenütt szórványban vagyunk öröktől várjuk az időt
 itt is az áttekinthetetlen síkon melyet kitölt az üresség
 ahol soha semmi sem történik és nem is fog történni
 ahol én is meg mind még csak körvonalazhatatlan tömlöcbeli
 kigőzölgés vagyunk
 hiába kutatva a dolgok és események másik jelentése után
 hiába fogom be fülem hogy ne hallgassam a megszólít(hat)atlanokat
 a rugó feszítése a bosszú romlottságának irigysége

az anyák a sötét örület iszonyatos cirkuszi porondján
 kiürült sátorban
 édeskés bűze a rovaroknak férgeknek mikrobáknak
 a fűrészpörben szaporodva befelé terjednek
 a szavak tisztaságából védtelenül foglyul esve
 alattomosan kimerítve a zajos közönség előtt
 térdet hajtanak hajlonganak a meztelen királyok színe előtt
 a hatszázhatvanhatos számmal megkoronázva
 a cirkuszigazgató ostorától idomítottan
 a legjobb szándékúvá szelídítve
 mind behajtva a lángoló karikába
 már ugrálnak kifelé a másik oldalon
 az iszonyatba és a reszketésbe

EGY SZONETTKOSZORÚ MESTERSZONETTJE

A vízből kihajtó virágok játékaival vele jöttek
 legyek megvetett sújtson a mindenség átka
 megritkult bácskai ligetek mentén szélső barázda
 ahol a tágas sík hullámai kanálisokba ömölnek

elfolyt tenger partján kutyák sorsa ver engemet
 amint az ugatásban megbúvó láncsörgést befutja a csönd
 az öngyilkosság dúlt eszmeként napjainkra ráköszönt
 nem sóhaj lobogása szülő nők sikolya az ami betemet

hogy megtudnád minden versem búcsúzza miért készül
 a szorongástól ki szabadítja megérintett testemet
 nem lehet e torról távozni júdás csókja nélkül

és a fokozódó kóroktól eltűnsz mint mindenek
 motringnyi fonat kell futó érzéki emlékeztetésül
 teliholdnál gyertyafényben megéledő gesztenyefaliget

BRASNYÓ István fordítása